२० अक्टुबर, २००६

माननीय प्रधानमन्त्री,

तपै सित भएको सबै मिटिगंहरुमा तपैले संदै एउटा लगायत समाजको स्थापनाको निम्ति जोड़ दिनु भयको छन एउटा ज्ञान समाज को खातिर। यो हामिलाई भाषाको तातपर्य लाई फेरि विचार गर्नेको लागि उक्साएको छ। कारण भाषा योगायोग र शिक्षा माध्यम मात्रे होइना तर समाजमां प्रवेशाधिकार को एउटा निर्धारक पनि हो। हामि यसमां यो निषकर्षमां पुरेको छौं कि उच्चस्तरको शिक्षा, कार्ययोग्यता, पेशाको क्षत्रमां सफलता र समाजमां अहिलेको अवसर हरु पाउनु र फायदाको निम्ति अंग्रेजि शिक्षा आवश्यक छ। स्कुलबाट शिक्षा सकेको छात्रहरु जो अंग्रेजीमां पर्याप्त शिक्षण पाएको थिएन उच्चशिक्षा को क्षेत्रमा संदै पछिल्तिर हुन्छन। प्राय स्कुलहरेलु अंग्रेजी सिखाउन्दै न। यो सबै क्षेत्रमां न भये पनि सर्व विषयमां अंग्रेजी पत्रिका र किताब उपलब्ध छैन। जुनहरु अंग्रेजी राम्रो जान्दैन देशको राम्रो संस्थाहरु शिक्षाको मौका पाइन्दै न। यो समस्या अझै बड़छ कार्यको क्षेत्रमां नौकरि र ह्वाइट कलार कार्यमा।

अंग्रेजि भाषामां र को शिक्षा समाजको उन्नतिको एउटा प्रधान निर्धारक हो र यो हाम्रो जनताले अनदेखा रादै न। अहिले पाएको सूचना बाट यो था हुन्छकि मध्यवर्ग र निम्नवर्ग को गोष्ठीले कमाइको एउटा ठुलो अंश छोराछोरि हरुको अंग्रेजी स्कुलमां शिक्षाको लागि खर्चा गर्छ। परिवार को स्वास्थ को सुरक्षा जस्तै नानिहरुको यस्तो शिक्षाको पनि अधिकार छ। तर युप्रो जनाकोमां यसको लागि सामग्रीको अभाव छ। जो सामाजिक प्रबन्धको द्वारा सुधारनु सम्भव छ।

यो अवस्थाको व्यंग्य यो हो कि एक सतक भन्दा बेशी अंग्रेजीमां शिक्षाको सुयोग हाम्री देशमा छ तर अहिले पनि युवाहरु यो वाट वञ्चित छ जो समाजमां प्रवेशाधिकारलाई असमान बनाउन्दै छ। अहिले पनि मात्र एक% को मानिसेहरुले अंग्रेजी लाइ द्वितीय भाषाजस्तो व्यवहार गर्छ।

यो सबै सत्यहरु एक रातमां उनु सम्भव छै न। तर राष्ट्रीय ज्ञान आयोग को यो विश्वास हो को अब सठिक समय आएको छ कि साधारण मानिसहरुलाई सुलमां अंग्रेजी शिक्षा दिनु पर्छ। हामि यो विश्वास गर्छौंको यो निती भारतलाई एउटा लगाय तर ज्ञान समाजमां परिवर्तन गर्छ। 12 वर्षमां स्कुल बाट निस्किने हरुलाई उच्चशिक्षा प्रवेशाधिकार दिन्छ र अझौ 3 देखि 5 शालमां कार्यको क्षेत्रमां पनि प्रवेशाधिकारको मौका दिन्छ।

यो संदर्भमां राष्ट्रिय ज्ञान आयोग अनैपचारिक रुपले विस्त्रित क्षेत्रमां, जाँहा सरकारको कार्यकर्ताहरु, विभिन्न राज्यको मन्त्रिहरु, पार्लमेन्टको सद्स्यहरु, ,कानुन अनि सामाजिक संस्थाहरु सित जुरेको

कर्ताहरु सित आलोचना गरि रहेका छौं | हामिले मेडिसिन, कानूनको क्षेत्रको सदस्यहरु सित पनि आलोचना गरेको छौं|

आयोग ले एउटा कार्यगोष्ठीको स्थापना गरेको थियो र कार्यगोष्ठीको प्रतिवेदन र विस्त्रित आलोचनाको आधारमां आयोग सिफारिश जम्मा गरेको छ

राष्ट्रीय ज्ञान आयोग ले स्कुल शिक्षामां अंग्रेजीलाई मात्रिभाषा सित, द्वितीय भाषा मानेर क्लास I देखि सिकाउने प्रस्ताव दिन्छु। यो शिक्षा निती दुइ विषयमां समान ध्यान दिन्छ ताकि शिक्षा अर्थवान् हो र दुइको व्याकरणको र शिक्षा भाषाको भान मां कहि कमि हुँदैन ।

या भएको व राज्यहरु (जसको छ वटा उत्तर-पूर्वमां ही) र 3 केन्द्र शासित राज्यहरु सबैले अंग्रेजी शिक्षा क्लास I देखि अनिवार्य गरेको छ। 12 राज्यहरेलु र 3 केन्द्र शासित राज्यहरेलु स्कुलको विभिन्न स्तरमां अंग्रेजी शिक्षा अनिवार्य गरेको छ। यो नीति कार्यमां परिणत गर्नुमां समय लागछ। शिक्षा को मान पनि राम्रो छैन। क्लास I देखि अंग्रेजी शिक्षा को प्रसार को लागि राष्ट्रीय ज्ञान आयोग ले एउटा आधाभुत परिवर्तन को सुझाउ दिएको छ। यो पाठ्यक्रममां अन्तर्भुक्त गर्नु पर्छ। यो अंग्रेजी भाषा शिक्षामां सिमित गर्नु हुँदैन।

भाषा शिक्षा एकलै काफि छैन अनि पुरा पाठ्यक्रममां अन्तर्भुक्त गर्नु पर्छ। तेसकारण अंग्रेजी मध्यममां अरु विषयहरु पनि क्लास III देखि सिखाउनु पर्छ। यसको लागि स्कुलहरु आफनु शिक्षकको संख्या र शिक्षा-सामग्री को विचार गरेर विषय चुन्नु सकिन छ। यो बहु-भाषी स्कुलमां परिवर्तित गर्छ र अंग्रेजी माध्यम र राज्यको भाषाको माध्यम स्कुल हरु को भाग लाई मेटाउनुमा सफल हुन्छ।

अहिलेको वढ़ेको संख्याको शिक्षकको मांगलाई मेटाउनुको लागि स्नातक हरु जुनहरुको राम्रो अंग्रेजीको ज्ञान छ यो कार्यक्रममां लिनु पर्छ। इनि हरुलाइ प्रयोजनीय प्रथा को माध्यम छान्नु सकिनछ राष्ट्रिय टेस्टिं सार्भिस को माध्यम मां। र एउटा स्वल्प समय को शिक्षण कार्यक्रम हुनु पर्छ। देशको पनि मिलियन स्कपलको शिक्षक हरुलाई भिन्न विषयको पनि प्राथमिक स्तरको सवै लाई विशेषत अंग्रेजीमां सिपालु बनाउनु को लागि शिक्षण कार्यक्रममां लिएर अहिले चलि रहेको सबै शिक्षण कार्यक्रम हरुको निरिक्षण र समिक्षा जरुरि छ।

देशको विभिन्न अंग्रेजी शिक्षाको वातावरण को लागि विभिन्न किताब हरुको जरुरत छ। यो सबै किताबहरुको मान निर्धारण गर्नुको लगी हुनु पर्छ। यसको लागि एउटा विशेषज्ञ गोष्ठीको स्थापना जरुरी छ जो अंग्रेजी शिक्षाको पाठ्य किताब हरुकी उन्नतिमां सहायता गर्छ। क्लास I देखिको क्लास सम्म। यो सबै किताब हरु सबै राज्यको स्कुलहरुले अपनाउनु पर्छ र वेबमां उपलब्ध गर्नु पर्छ ताकि सजिलै सबैलो

पड़नु सकोस। SCERT राज्यको पाठ्य पुस्तकको रचनाको बिकेन्द्रीकरण चाइनछ। पाठ्यक्रमको उन्नतिको लागि विशेषज्ञहरु को समावेश चाईन छ।

भाषाको शिक्षाको लागि केवल मात्र किताब को द्वारा हुँदैन तर क्लासमां शिक्षाको लागि अडिउ-भिडिउ व्यवस्था पनि हुनु पर्छ। शिक्षण सामग्री को पुस्तकागार तैयार गर्नु सम्भब छ पत्रिका, किताब, पोस्टार, अडिउ-भिडिउ विद्यार्थिहरुको अनेर र विषयहरु ध्यानमां राखेर बनाउनु पर्छ। अंग्रेजीको प्रथागत र अप्रथागत शिक्षाको लागि द्विभाषि रेडिउ र टिवि कार्यक्रम हुनु पर्छ। क्लासरुम को बाहिर नलेज क्लबको स्थापना हुनु सकिनछ। यो सबै कार्यकर गर्नु को लागि केन्द्रको आर्थिक साहायता जस्तो छ।

राज्य सरकारको पनि समा द्वायित्व छ यह मां। तेसकारण प्रधान मन्त्रीलाई यो निवेदन हो कि सबै राज्य को मुख्य मन्त्रीहरु सित यस विषयको बारेमां आलोचना गर्नु होस परवर्ति NDC को सभा मां। एउटा राष्ट्रिय परिक्लपना को लागि जो प्रादेशिक भाषाहरु सित क्लास I देखि अंग्रेजी भाषा पनि सिखाउन्छ। जसको फलस्वरूप सबै विद्धार्थी 12 वर्षको शिक्षा पर्छ दुइटा भाषामां निपुण हुन्छ।

धन्यबाद अनि आन्तरिक अभिवादन सह,

[स्बाक्षर]

श्री स्याम पित्रोदा
अध्यक्ष
राष्ट्रीय ज्ञान आयोग